

JONAVOS „NERIES“ PAGRINDINĖ MOKYKLA

PAVYZDINIS VEIKSMŲ, PATEKUS Į SITUACIJAS, GALINČIAS KELTI KORUPCINIO POBŪDŽIO RIZIKĄ JONAVOS „NERIES“ PAGRINDINĖJE MOKYKLOJE, APRAŠAS

1. Pavyzdiniame veiksmų, patekus į situacijas, galinčias kelti korupcinio pobūdžio riziką, apraše (toliau – Aprašas), Jonavos „Neries“ pagrindinės mokyklos vadovams ir darbuotojams (toliau – Mokykloje dirbantys asmenys) paaiškinama, kokių veiksmų reikėtų imtis, jeigu vykdydami jiems priskirtas funkcijas patektų į situacijas, galinčias turėti korupcinio pobūdžio riziką.

2. Siekdamas išvengti korupcinio pobūdžio rizikos, Mokykloje dirbantis asmuo turi:

- žinoti, kad Mokyklos darbuotojas privalo apie korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką pranešti teisėsaugos įstaigai, jeigu jis gavo duomenų, leidžiančių pagrįstai manyti, kad buvo padaryta ir (ar) daroma ši veika ir (ar) rengiamasi ją padaryti (išskyrus korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, kurią galbūt padarė, daro ar rengiasi padaryti jo artimieji giminaičiai ar šeimos nariai);

- suprasti, kad net ir niekuo iš pirmo žvilgsnio neįpareigojantis pasiūlymas (pavyzdžiui, kvietimas į organizuojamą laisvalaikio renginį arba pietų), gali būti tik pretekstas užmegzti neformalų ryšį, siekiant gauti riboto prieinamumo informaciją, įgyti Mokykloje dirbančio asmens palankumą ar jį paveikti, kad priimdamas sprendimus jis būtų palankus jį į renginį pakvietusiam fiziniam ar juridiniam asmeniui, surinkti apie Mokykloje dirbantį asmenį galinčią kompromituoti informaciją, kad vėliau galima būtų jį priversti (pavyzdžiui, grasinant paviešinti kompromituojančią informaciją) atlikti reikalingus veiksmus ar priimti naudingus sprendimus;

- suprasti, kad, vieną kartą priėmęs bet koki neteisėtą atlygį (pinigus, materialias dovanas, nemokamas paslaugas, nuolaidas ir kt.), kitą kartą gali sulaukti jau nebe prašymo už atlygį atlikti arba susilaikyti nuo tam tikrų veiksmų, susijusių su vykdomomis tarnybinėmis funkcijomis, bet reikalavimo, grasinant panaudoti prieš Mokykloje dirbantį asmenį sukauptą kompromituojančią informaciją.

3. Korupcinio pobūdžio rizikos vengimas dalyvaujant viešųjų pirkimų procedūrose.

Korupcinio pobūdžio rizika gali atsirasti, jeigu Mokykloje dirbančio asmens vykdomos funkcijos susijusios su viešųjų pirkimų procedūromis ir jis iš viešųjų pirkimų dalyvio atstovo ar per su viešųjų pirkimų dalyviu susijusius kitus asmenis (pavyzdžiui, draugus ir kt.) gautų pasiūlymą už tam tikrų veiksmų atlikimą ar neatlikimą, naudos sau arba sau artimiems asmenims:

- gauti piniginį atlygį;
- nemokamai arba su nuolaida pasinaudoti tam tikromis paslaugomis;
- gauti kompensaciją už patirtas arba planuojamas išlaidas;
- ateityje įsidarbinti viešųjų pirkimų dalyvyje arba su juo susijusiuose juridiniuose asmenyse ir kt.

Esant minėtoms aplinkybėms, siekdamas išvengti korupcinio pobūdžio rizikos, Mokykloje dirbantis asmuo turi:

- paaiškinti pasiūlymą pateikusiam asmeniui, kad tokio pasiūlymo negali priimti, nes tai nesuderinama su Mokykloje nustatytais elgesio standartais;
- įspėti tokį neteisėtą pasiūlymą pateikusį asmenį, kad toks jo elgesys gali būti palaikytas korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, dėl kurios jam gali kilti neigiamos pasekmės;
- pareikalauti nedelsiant nutraukti tokius veiksmus;
- jeigu asmuo savo veiksmų nenutraukė, paaiškinti, kad apie tokį elgesį privalės informuoti Mokykloje už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingą asmenį ir (ar) teisėsaugos įstaigą;
- apie atvejį nedelsdamas informuoti Mokykloje už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingą asmenį ir savo tiesioginį vadovą (netgi tuo atveju, kai asmuo savo neteisėtus veiksmus nutraukė).

4. Korupcinio pobūdžio rizikos vengimas dalyvaujant sprendimų priėmimo arba turint galimybę daryti įtaką sprendimų priėmimui.

Korupcinio pobūdžio rizika gali atsirasti, jeigu Mokykloje dirbančio asmens vykdomos funkcijos susijusios su sprendimų priėmimu arba jis turi galimybę daryti įtaką sprendimų priėmimui, arba tretieji asmenys įsivaizduoja, kad jis gali daryti įtaką sprendimų priėmimui, todėl Mokykloje dirbančiam asmeniui tiesiogiai konkretaus sprendimo priėmimu suinteresuotas asmuo pats, ar per tarpininkus, pateikia pasiūlymą arba užuominą dėl galimybės gauti piniginį atlygį ar kažkokią kitą tiesioginę ar netiesioginę naudą už tam tikrų veiksmų atlikimą ar neatlikimą (pavyzdžiui, piktnaudžiaujant turimomis teisėmis ar įgaliojimais ar juos viršydamas imtis veiksmų, kad pagreitinti ar sulėtinti konkretaus sprendimo priėmimą, priimti pageidaujamą sprendimą, paveikti kitus asmenis, dalyvaujančius konkretaus sprendimo priėmimo ir kt.).

Esant minėtoms aplinkybėms, siekdamas išvengti korupcinio pobūdžio rizikos, Mokykloje dirbantis asmuo turi:

- elgtis profesionaliai, vengti elgesio ir frazių, kurios gali sudaryti įspūdį, kad už priimamą sprendimą yra prašoma ar tikimasi neteisėto atlygio;
- už veiklą, susijusią su atliekamomis darbo funkcijomis ir sprendimų priėmimu, neimti jokie neteisėto atlygio (pinigų ar kitokių materialinių vertybių);
- imtis veiksmų, nurodytų Aprašo 3.1–3.5 papunkčiuose.

5. Korupcinio pobūdžio rizikos vengimas, kai norima atsidėkoti už priimtą sprendimą.

Korupcinio pobūdžio rizika gali atsirasti, jeigu Mokykloje dirbantis asmuo, vykdydamas tarnybines funkcijas, dalyvavo priimant sprendimą arba priėmė sprendimą ir po sprendimo priėmimo asmuo, kurio atžvilgiu buvo priimtas sprendimas, atsidėkodamas nori tiesiogiai ar per tarpininkus įteikti pinigų ar kitokių materialinių vertybių.

Esant minėtoms aplinkybėms, siekdamas išvengti korupcinio pobūdžio rizikos, Mokykloje dirbantis asmuo turi:

- elgtis profesionaliai, vengti elgesio ir frazių, kurios gali sudaryti įspūdį, jog už priimtą sprendimą laukiama atlygio (pavyzdžiui, „Turėjau skirti daug savo laiko ir pastangų...“, „Jūsų atvejis buvo labai sudėtingas...“ ir kt.);
- atsisakyti bet kokių dovanų, kurios nors ir neatitinka kyšio požymių, tačiau taip pat nelaikytinos dovanomis, gautomis pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, kurios įprastai yra susijusios su valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens pareigomis, taip pat nelaikytini reprezentacijai skirtomis dovanomis su valstybės, įstaigos ir kitokia simbolika arba paslaugomis, kai yra naudojamosi tarnybinais tikslais;

- už priimtą sprendimą atsidėkoti norinčiam asmeniui paaiškinti, kad neteisėto atlygio priėmimas gali būti vertinamas kaip Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo ir (ar) etikos taisyklių pažeidimas, paraginti neteikti ar atsiimti siūlomą daiktus;

- imtis veiksmų, nurodytų Aprašo 3.1–3.5 papunkčiuose.

6. Korupcinio pobūdžio rizikos vengimas patekus į interesų konflikto situaciją.

Korupcinio pobūdžio rizika ar interesų konfliktas gali atsirasti, jeigu Mokykloje dirbantis asmuo, atlikdamas tarnybines funkcijas ar pavedimus, privalo priimti (ar dalyvauti priimant) sprendimą, kuris yra susijęs su:

- jo ar jam artimų asmenų darbu kitose įmonėse, įstaigose ir organizacijose, individualia veikla, autorinėmis sutartimis;

- jo ar jam artimų asmenų turimomis bendrovių ir įmonių akcijomis (dalimis, pajais); jo ar jam artimų asmenų naryste, ryšiais ir pareigomis įmonėse, įstaigose ir organizacijose ar fonduose;

- jo ar jam artimų asmenų finansiniais ar moraliniais įsipareigojimais kitiems asmenims, kitais civiliniais santykiais;

- jo ar jam artimų asmenų iš kitų asmenų gautomis ar jiems suteiktomis dovanomis ir paslaugomis (išskyrus pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas gautas dovanas bei reprezentacijai skirtas dovanas, teisėtai gautas vykdant savo pareigybės funkcijas);

- jo ar jam artimų asmenų priešišku, ginču ar konkurencija kitų asmenų ar grupių atžvilgiu;

- jo artimų asmenų darbu Mokykloje;

- jo ketinimu, susijusiu su naujo darbo paieškomis, derybomis su būsimu darbdaviu;

- kitais atvejais, kai priima ar dalyvauja priimant sprendimą, susijusį su jo ar jam artimų asmenų privačiu interesu.

Esant minėtoms aplinkybėms, siekdamas išvengti korupcinio pobūdžio rizikos, Mokykloje dirbantis asmuo turi:

- priėmus jį į pareigas, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, arba įgijęs deklaruojančiojo asmens statusą, pateikti privačių interesų deklaraciją (ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo minėto statuso įgijimo dienos), o tuo atveju, jeigu pateiktoje deklaracijoje nurodyti duomenys apie deklaruojančio asmens ir (ar) jo artimų asmenų privačius interesus pasikeitė, ją papildyti ar patikslinti (per 30 kalendorinių dienų nuo duomenų pasikeitimo dienos);

- kreiptis į viešųjų ir privačių interesų deklaravimo bei jų derinimo praktikos kontrolę ir stebėseną Mokykloje vykdančią asmenį, prašant pateikti išankstines rašytines rekomendacijas, nuo kokių tarnybinių pareigų atlikimo privalo nusišalinti, jeigu pagal deklaracijose pateiktus duomenis yra interesų konflikto galimybė;

- atliekant darbo funkcijas atsiradus interesų konfliktą sukeliančioms deklaracijoje nurodytoms ar nenurodytoms aplinkybėms, nedelsiant nusišalinti nuo sprendimo priėmimo ar dalyvavimo juos priimant, informuoti apie tai tiesioginį savo vadovą ir ne vėliau kaip kitą darbo dieną pateikti rašytinį pranešimą apie nusišalinimą;

- jeigu interesų konfliktas iškilo dalyvaujant komisijos, darbo grupės ar kitos kolegialios institucijos veikloje, apie nusišalinimą žodžiu informuoti komisiją, darbo grupę ar kitą kolegialią instituciją ir nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną raštu pateikti rašytinį pranešimą apie nusišalinimą, kol komisijoje ar darbo grupėje vyks interesų konfliktą galinčio sukelti klausimo svarstymo procedūros, palikti patalpą, kurioje vyksta svarstymas ir nedaryti įtakos kitų asmenų sprendimui svarstomu klausimu.

7. Tiesiogiai aptarnaujant asmenis darbo vietoje (pavyzdžiui, priimant prašymus, ir t. t.).

7.1. Jeigu tarp asmens pateiktų dokumentų, tiesiogiai aptarnaujant asmenį darbo vietoje, randama pinigų ar kitokių materialinių vertybių t. y. daiktų, nesusijusių su svarstomu klausimu:

- paaiškinti asmeniui, kad turi būti teikiami tik su svarstomu klausimu tiesiogiai susiję dokumentai;

- įspėti minėtą asmenį, kad toks jo elgesys gali būti palaikytas korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, dėl kurios jam gali kilti neigiamos pasekmės;

- paaiškinti, kad apie tokį asmens elgesį privalėsite pranešti už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingam asmeniui ir (ar) teisėsaugos įstaigoms;

- nedelsiant grąžinti pinigų ar kitokias materialines vertybes, nusiųsčius su svarstomu klausimu, juos pateikusiam asmeniui;

- nedelsiant informuoti už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingą asmenį ir savo tiesioginį vadovą (netgi tuo atveju, kai asmuo pinigų ar kitokias materialines vertybes atsiėmė paragintas).

Jeigu dėl objektyvių aplinkybių nėra galimybės grąžinti asmeniui pinigų ar kitų materialinių vertybių (pavyzdžiui, asmuo atsisakys juos priimti, motyvuodamas, kad jis nėra jų savininkas ir pan.), tuomet, nedelsiant informuoti apie už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingą asmenį, tuomet ir savo tiesioginį vadovą.
